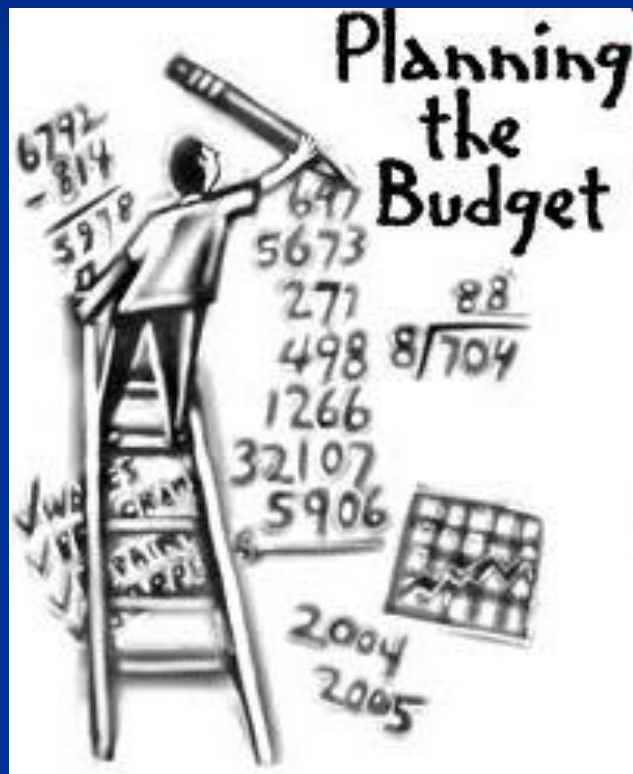

Programsko budžetiranje – pristup EU: od teorije do prakse

Grzegorz Orawiec

Slovenija

27-29. mart 2012

Poželjne odlike

- Obuhvatno pokrivanje
- Pristup zasnovan na pravilima
- Višegodišnji pristup
- Važna uloga za nezavisne nacionalne budžetske institucije
- Odgovarajuća organizacija budžetsskog procesa
- Transparentna i delotvorna kontrola i mehanizmi primene
- Snažna politička posvećenost kroz efektivnu komunikaciju
- Prilagodljivost na nove izazove
- Preduslovi budžetskih okvira
(dovoljni standardi za računovodstvo, predviđanje i praćenje)

Pitanja

- Koji su to **glavni elementi** koji su se pokazali najuspešnijim u planiranju i sprovođenju budžetskih politika?
- Kako se poželjne odlike primenjuju na **slučajeve “najboljih đaka”**, budžetsku politiku na osnovu trendova?

Pravni okvir za unapređenje javnih finansija

- Fiskalna pravila
- Konsolidacija fiskalnog sektora
- Višegodišnje planiranje
- Nezavisne javne institucije
- Budžetiranje prema učinku

http://ec.europa.eu/economy_finance

EU & politika makroekonomske stabilizacije

- **Fiskalna politika:** potrošnja vlade i porezi.
- Okvir za fiskalne politike zemalja članica EU ima za cilj da prati i nadgleda **deficite** i **dugove** svake ZČ- svrha **zdravih javnih finansija** u kontekstu **dublje ekonomske integracije** (EK).
- Cilj je ostvarenje **balansirane budžetske pozicije** u srednjem roku (3-5 godina):
  - **Fiskalna pravila:** Veličina deficita (maks. **3% BND**), **javni dug** (maks. **60%**)
  - **Poreska politika:** Porezi – raznolikost stopa
  - **Potrošnja vlade** – različite strategije, npr. **PBB**
- **Monetarna politika** kontroliše vrednost valute. Ona prati iznos **novca** u opticaju (**inflacija**).
  - **Kamatne stope**- utvrđuje ih NCB / ECB
  - **Zahtevi za rezervu**

➤ **EU:** zajednička monetarna politika ^ nacionalna ali koordinisana fiskalna politika
- (npr. Poljska – Ustav– Čl. 126: 3/5 BND)

Budžet prema učinku

BPU određuje ciljeve, prema kojima se novac „priključuje” (raspodeljuje) .

Iz ovih ciljeva se izvlače posebni ciljevi i zatim se sredstva raspoređuju između njih.

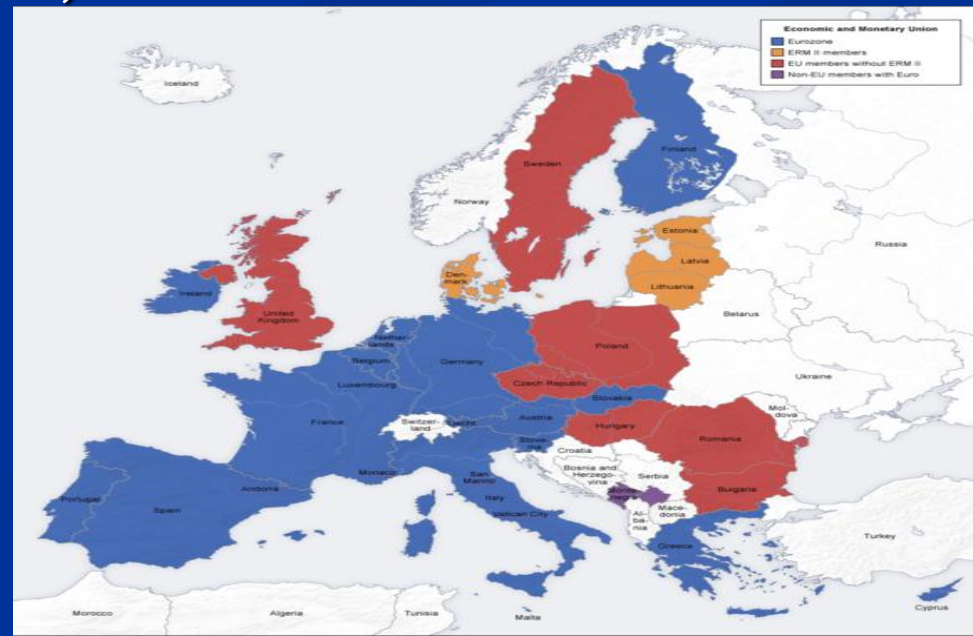
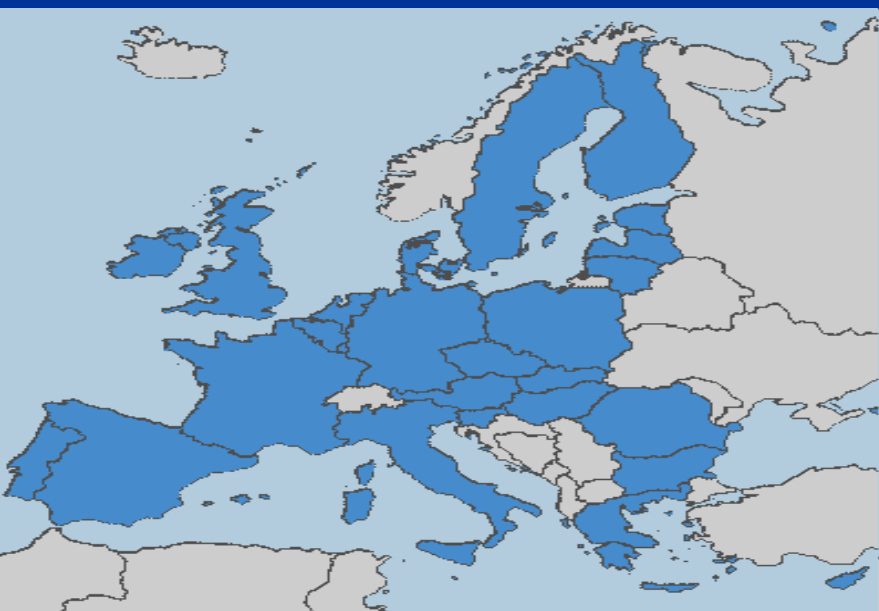
Budžetiranje na osnovu učinka

- **Bužeti prema učinku** koriste posebne i opšte ciljeve i pokazatelje (merene rezultate) da objasne zašto se troši novac.
- Ključna reč je “**rezultat**”
- Ukupan okvir **planiranja i budžetiranja je orijentisan ka rezultatima**. Postoje ciljevi i aktivnosti za postizanje tih rezultata.

- Budžetiranje prema učinku obuhvata **tri elementa**:
  - **Strategiju** (različite načine da se ostvar krajnji rezultat)
  - **Aktivnost / rezultate** (šta će biti urađeno da se ostvari krajnji rezultat)
  - **Rezultat** → konkretne mere (pokazatelji)

BPU – samo jedan (**poslednji**) deo slagalice savremenih javnih finansija

Budžetiranje na osnovu učinka – pravna osnova

- Ne postoji **jedinstven** model budžetiranja prema učinku:
  - PSA (VB), VBTB (Holandija)
- Nacionalni ↔ Regionalni ↔ Lokalni nivo (**administrativna podela**)
- Zemlje koje su direktno usvojile inostrane modele su kasnije morale da **prilagode te modele** ili da ih potpuno rekonstruišu u skladu sa:
  - pojednostima sopstvenih javnih finansija
  - nacionalnim prioritetima
  - socio-ekonomskom situacijom

EU – osnovni pravni propisi (1/2)

Pravna osnova za ekonomsku EU politiku:

Član 121 i Član 126 Sporazuma o funkcionisanju Evropske unije

(osnova za stabilnost i programe konvergencije & Proceduru previsokog deficita)

Pakt stabilnosti i rasta (PSR) – ključni instrument za koordinaciju fiskalne politike:

“nacionalna budžetska pravila treba da budu komplementarna sa obavezama zemalja članica u okviru Pakta stabilnosti i rasta”

- **Regulativa Saveta (EK) br 1466/97** o jačanju nadzora nad budžetskim pozicijama i koordinacijom ekonomskih politika (upućuje se kao na **preventivni deo**)
- **Regulativa Saveta (EK) br 1467/97 od 7. jua 1997.** o ubrzavanju i razjašnjavanju implementacije procedure previsokog deficita (upućuje se kao na **korektivni deo**)
- Ove regulative su izmenjene u 2005. **Regulativom (EK) br 1055/2005** i **Regulativom (EK) br 1056/2005** i dopunjene **Izveštajem Saveta od 20. marta 2005.** o ‘Unapređenju sprovođenja Pakta stabilnosti i rasta’

EU – osnovni pravni propisi (2/2)

Pakt stabilnosti i rasta (PSR) – nast:

➤ **Protokol (br 12) o proceduri previsokog deficita** aneksiranog uz Sporazum (detalji procedure previsokog deficita u odnosu na Član 126)

➤ **Regulativa Saveta (EK) 479/2009** o primeni Protokola o PPD (npr. pravila izveštavanja – period <n ; n-4>, kvalitet podataka – korišćena metodologij)

➤ **Pravila ponašanja**- "Specifični detalji o implementaciji Pakta stabilnosti i rasta i smernica o formatu i sadržaju programa stabilnosti i konvergencije" usvojenih od strane ECOFIN Saveta 7. septembra 2010.

(npr. Srednjoročni bužetski cilj, korekcija previsokog deficita)

➤ **Oktobar 2006 zaključci ECOFIN Saveta** o kvalitetu javnih finansija

➤ **Oktobar 2007 zaključci ECOFIN Saveta** o unapređenju efektivnosti Pakta stabilnosti i rasta

(npr. Reforma javnih finansija, administracije, finansijskih tržišta)

EU – novi zakonodavni paket

- ”Vruće” diskusije u EP o **zakonodavnom paketu o: ekonomskom upravljanju EU i disciplini javnih finansija u ZČ.**
- sačinjenom od **šest delova legislative** :
  - novi predlozi bave se fiskalnim pitanjima, uključujući i opsežnu reformu **Pakta stabilnosti i rasta (PSR)**
  - novi koncept **mudrog kreiranja fiskalne politike (MTO)**
  - **pitanja duga** = dešavanja u vezi sa deficitom (kaznene procedure npr. smanjenje sredstava iz EU fondova)
  - upostavljanje **nacionalnih fiskalnih okvira kvaliteta** (npr. dosledno računovodstvo)
  - novi zahtevi za **budžetski okvir** zemalja članica,
  - **prevencija i korekcija makroekonomskih debalansa** (EK→ZČ konkretna analiza i preporuke za E.Savet + rano upozorenje→ ZČ)
  - novi skup **postepenih finansijskih sankcija za zemlje članice evrozone** (npr. beskamatni depoziti koji se mogu pretvoriti u kazne)

European Commission
Economic and Financial Affairs

European Commission > Economic and Financial Affairs > Stability and Growth pact > ... > All programmes and assessments

- Home
- News
- The euro
- EU economic situation
- Stability and Growth Pact
  - Stability and convergence programmes
    - **All programmes and assessments**
  - Excessive deficit procedure
  - Early warning mechanism and policy advice
  - Relevant legal texts and guidelines
  - Data and methods
  - Sustainability of public finances
- Analysing structural reforms and EU policies
- International economic issues

Stability and Convergence programmes (or updates) and National Reform Programmes 2011 - programmes received to date*

Jump directly to...

	Stability / Convergence Programme (update)	National Reform Programme	Staff Working Paper	Commission Recommendation	Council Recommendation
Belgium	15.04.2011 fr nl	15.04.2011 fr nl	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Bulgaria	15.04.2011 bg	15.04.2011 bg	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
		Annex 1 bg			
		Annex 2 bg			
Czech Republic	05.05.2011 cs	29.04.2011 cs	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Denmark	09.05.2011 da	09.05.2011 da	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Germany	27.04.2011 de	07.04.2011 de	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Estonia	28.04.2011 ee	28.04.2011 ee	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
		Annex ee			
Ireland	29.04.2011	29.04.2011	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Greece	10.08.2011	29.04.2011	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Spain	29.04.2011 es	29.04.2011 es	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
		Annex 1 es			
		Annex 2 es			
		Annex 3 es			
France	03.05.2011 fr	03.05.2011 fr	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011
Italy	13.04.2011 it (1)	13.04.2011 it (1)	07.06.2011	07.06.2011	12.07.2011

Reforma javnih finansija u **Holandiji**

Kompleksne akcije

- **Pravilo potrošnje:** realni limiti potrošnje, određeni za ukupan period vlade (pokrivenost 4 godine),
- **Nezavisne makroekonomske projekcije**, *kao osnovu za budžet, razvija Holandski biro za analizu ekonomske politike (CPB),*
- **Srednjoročni budžetski okvir (SRBO):**
  - Pokrivenost od 4 godine
  - Veza između godišnjeg budžeta i SRBO
  - Glavni cilj = opšti bilans vlade na kraju perioda,
- **Budžetske procedure:**
  - ✓ Transparentnost, centralizacija budžetskog procesa u fazi planiranja, budžetiranje odozgo na dole, **budžetiranje prema učinku**

Budžetiranje prema učinku u Poljskoj

➤ Poljska trenutno ima **tradicionalni budžetski sistem** baziran na organizacionim jedinicama i kontroli ulaznih elemenata.

➤ Ali isto tako— Poljska je u procesu uvođenja **novog budžetskog sistema**, zasnovanog prema učinku

➤ Ciljevi:

- Unapređenje upravljanja javnim finansijama (racionalna upotreba resursa: novac → zadaci)
- Univerzalnija i kompetentnija supervizija potrošnje javnih sredstava (analiza različitih scenarija),
- Višegodišnje budžetiranje (analiza različitih scenarija)
- Transparentnost i odgovornost (poboljšanje efektivnosti državne uprave)

➤ Scenario "**korak po korak**" → **2013**: nacionalni budžet se priprema uporedo sa tradicionalnim & metodama na osnovu učinka

Odnos dug / prihod

Nivo lokalne samouprave

- Indeks operativnog suficita
- Informacija od 2011 → obaveza od 2014
- Na osnovu budžetskih podataka iz prethodne 3 godine
- Staro pravilo = maks 15%
- Povećanje duga moguće samo ako :
  - **Suficit je** u tekućem delu budžeta (prihod ↔ izdaci) v prihodi od prodaje javne(savet) svojine
  - **Bez obzira na** besplatne izvore i suficit u delu svojine za poslednje tri budžetske godine

$$\left(\frac{R+O}{D}\right)_n \leq \frac{1}{3} \left(\frac{Db_{n-1} + Sm_{n-1} - Wb_{n-1}}{D_{n-1}} \right) + \left(\frac{Db_{n-2} + Sm_{n-2} - Wb_{n-2}}{D_{n-2}} \right) + \left(\frac{Db_{n-3} + Sm_{n-3} - Wb_{n-3}}{D_{n-3}} \right)$$

Programsko budžetiranje – EU pristup

Uvek imajmo na umu:

- Stav korak po korak (npr. fiskalna pravila, konsolidacija fiskalnog sektora)
- Složen timski rad + vreme
  - sistem nezavisnih javnih institucija, revizija & kontrola
- Potreba za planiranjem
  - Srednjoročni budžetski okviri
  - Nacionalna reforma javnih finansija
- Jedna misija → jedan tim

Nemojte da se plašite – Neka Sila bude sa vama

”Ljudi grade previše zidova a
premalo mostova”

Isaac Newton

Hvala vam na pažnji

Grzegorz Orawiec

